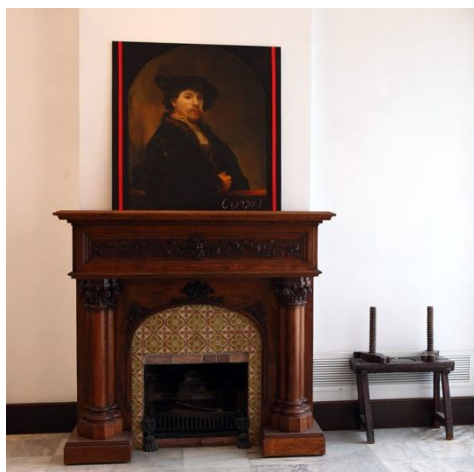

וונדליזם

צוקי גרביאן – אמן ומורה.

קשה לי לדבר על עבודתי אבל בכל זאת אתחיל משני זיכרונות מכוננים מילדותי הקשורים אליה.

הראשון קרה כשהייתי בן חמש לערך. זו הייתה הפעם הראשונה שציירתי, שהצלחתי להעביר משהו מתוך הדמיון אל הדף. זה היה ברבור, התחלתי בשירת הברבור... החבר שלי ראה את הציור שלי, חטף את זה ממני, רץ לאמא שלו ואמר לה - תראי מה ציירתי...

הזיכרון השני – בערך בכיתה ד', ילדה שציירתי אותה ונתתי לה את הציור הסתכלה בו ופרצה בבכי. אני זוכר את הדבר הזה היטב. ציור לא למדתי בחוגים זה דבר שפשוט עשיתי, זה היה חלק בלתי נפרד מהזהות שלי.

פחות או יותר מהגיל הזה ועד לתיכון לא הייתה לי תקשורת עם אומנות למעט ונדליזם, עניין שהקשה על הקבלה שלי למוסדות חינוך שעסקו בהם באומנות, בגרפיקה וכדומה. אך הכישרון היה והייתה הידיעה שלי מגיל צעיר שאני צייר, למרות שלא ידעתי אז שיש גם מקצוע כזה. זה בתוספת מאבקה של אמי שהמסגרות יכירו בעבודתי... אפשרו לי בגיל התיכון להשתלב באיזה שהוא אופן במסגרת.

רק בגיל 26, גיל יחסית מבוגר, הגעתי למדרשה ולאחר מכן גם עברתי לגור קרוב אליה.

היה משהו מרתק בכך שכמעט לא לימדו שם בסדנאות, זה לא היה מובן לי ויחד עם זאת סיקרן אותי, הייתה שם עבודה במסגרת ביתית - כל אחד לעצמו ואחר כך מפגש משותף עם המורה שהיה מעיר על העבודות.

רפי לביא שהיה שם דמות דומיננטית עשה הפרדות חדות בין "ציירי הגלות" בעלי השמות הגלויים כמו זריצקי, סטימצקי, שטרייכמן, לבין ציירים ישראלים כמו אביבה אורי, רפי לביא, אריה ארוך.

הוא אמר לדוגמא משפט שאני זוכר שצוטט - "מאחורי הציור הישראלי יש רק קיר" - כלומר אין לציור הישראלי היסטוריה, אנחנו עם הספר ולא עם הציור, גם בשל הדיבר השני - "לא

תעשה לך כל פסל ותמונה" וכאן בעצם מתחיל הציור הישראלי; זאת למרות שאם תסתכלו על הציורים שלו (של רפי לביא), תוכלו לזהות, צורה של קו, כתם, שניתן לזהות שלמד מאביבה אורי ומאריה ארוך. כמו כן ניתן לזהות בציוריו השפעות מהציירים האמריקאים – CY TWOMBLY ורוברט ראושנברג. מאוחר יותר אף שמעתי אותו אומר: "אני לא המצאתי כלום ... היה אותם בעולם ... אני הסתכלתי עליהם ...".

בכל מקרה זה ריתק אותי. הבנתי שאי אפשר ללמוד משהו כזה כמו ציור. יש משהו בהליכה הזאת אחורה. שלא יכול לקרות אם אתה לא מנער ממך את כל הידע.

בכל מקרה רפי היה מאוד דעתן. מתמרד. הוא הקים חבורה של אמנים שנקראה "עשר פלוס" שנלחמו במנהלי המוזיאונים ובאוצרים הגדולים שלא הציגו אותם. לא הייתה להם אג'נדה משותפת, העבודות שלהם לא נראו אותו דבר, הם לא חשבו באותו אופן והעניין שהיה משותף ביניהם הייתה ההתנגדות – הם התנגדו. הם החליטו שהם שוברים את הכלים.

אני חושב שחשוב שכל אמן יעשה את מה שמכונה: "רצח אב סימבולי". כלומר מה שאנחנו צריכים לעשות כדי לשבור את הכלים אחרי שלמדנו. זאת אומרת שבשיח הזה, חשובה גם ההיסטוריה וגם הפרידה ממנה, כדי לסלול את הדרך שלך ...

התחלתי לעבוד על סידרה של עבודות (9), בהשראת רפי ובהשראת תופעה שנקראה - תסמונת סטנדל (הכוונה לתופעה המתרחשת אצל אנשים שבהביטם ביצירת אומנות, מופיעות אצלם תופעות גופניות כגון בלבול, דפיקות לב מואצות ותחושות סחרחורת, והם גורמים אצלם להשחתת היצירה).

השמועה הייתה שזה קורה בעיקר לציורים של רפי זה עניין אותי אולי גם בהקשר לתופעת הוונדליזם שאפיינה את התבגרותי.

בכל מקרה החלטתי לשלב בין שתי התופעות האלו – היצירה והשחתתה.

בשלב זה נבחרתי להשתתף ב"פרויקט חממה" - פרויקט של אספן האומנות סרג' תירוש, אשר מאפשר לאמנים צעירים שנה של עבודה בסטודיו ובחלל תצוגה. ואת הסדרה הזו עשיתי בביתו.

ביתו אפשר לי לדמיין שאני בבית אריסטוקרט ואציל. הרעיון היה לעשות קרבות מול מאסטרים מפורסמים אך במקום לנצח אותם להפסיד להם. להפסיד להם בשלושה אלמנטים הקשורים לעבודת האמן האידיאלי – בטכניקה, במזל וברוח.

כתקופה בחרתי את המאה השבע-עשרה.

עשיתי העתקים של "The olds masters". האמן הראשון שציירתי, היה רמברנדט. רמברנדט היה בין הראשונים שהנושא שלו היה האמן עצמו; הוא עשה כ-80 ציורים של עצמו וגם חתם בשמו הפרטי. יש דבר נוסף שנקרא "Trompe-l'œil", זה מניח מישור נוסף של מציאות. המלכודת של העין, זה מה שגורם לצופה, איזה שהוא תעתוע, אשליה של מציאות. ורמברנדט, כמו טיציאן לפניו, הניח מישור נוסף לציור ואת המרפק שלו הוא הוציא מתחום הדו מימד. הוא היה מצייר את

חתימתו, כאילו היא חרוטה על העץ עליו הוא נישען-ומה שאני עשיתי היה לחרוט "רמברנדט" בעברית, אך בדרך בה אני נוהג לחתום את שמי - , כלומר ללא המלכודת.

לזו קראתי "מרס כפול", עבודה בה כאילו אני מפסיד לולסקז בשש-בש. הנחתי ציור על

הרצפה, דבר שאריסטוקרט, יכול להרשות לעצמו. ושמתי שם גם מראה שמכפילה את הדימוי. בחרתי בו גם כי הוא אחד המרסים הכי מובסים בתולדות האמנות אך לא תוכלו לראות הכל כי חתכתי את זה לגודל שמהדהד את הציורים של רפי לביא. חשוב להבהיר שיש הבדל בין ההשחתה של הציורים של רפי לבין ההשחתה של ציורי האמנות של האמנים הקלאסיים. ההשחתה של הציורים של רפי - לא היה בה מהאקט הפוליטי המוצהר

הגלוי, היא התגלתה במקרה והיה בה מעין כאב של זה שהשחית, היא פעמים רבות לוותה במשפטים כמו: "זה ציור נחשב? ילד בן שלוש יכול לעשות את זה... כמו אידיאל שנחשפה תרמיתו.. גם את רפי זה ציור והוא היה מלין על כך.

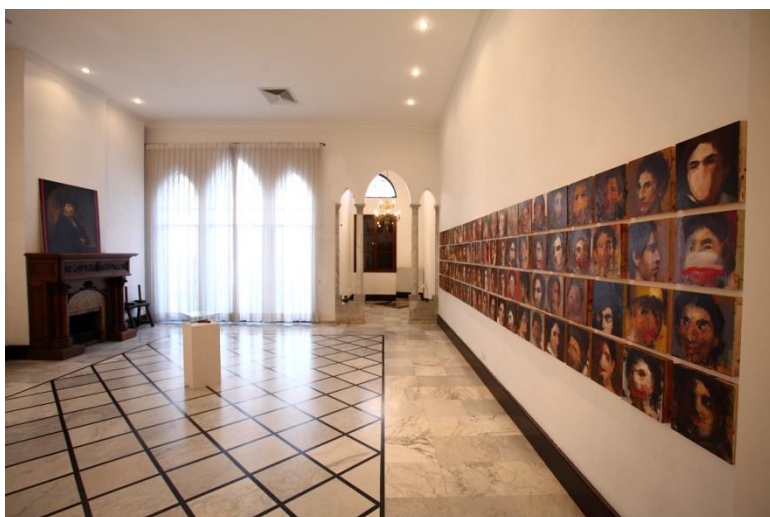
שאלה - "מה זאת אומרת חתכת?"

תשובה – במקור הציור של ולסקז היה בגודל כמעט כפול. בכלל כל המטרא"ז שקיים פה הוא של תשע העבודות האלו. פה הלכתי לטיציאן, הוא מבשר הבארוק, הוא התחיל את

ה-"אין עולם", דימוי וחושך מסביב, פה גמרתי באמצע כאילו נגמרה לי הרוח חרקתי עליו חיצו קליעה למטרה, סן סבאסטיאן שאני לא מצליח לפגוע בו (סן סבסטיאן מוכר כקדוש נוצרי שנחשב בין היתר לפטרונם של הקשתים, היום מוכר סן סבסטיאן כפטרונם של הקהילה ההומו לסבית). הציור הזה, דרך אגב, הושחת כשמישהו החליט לשחק עליו בקליעה למטרה. הוא עבר רסטורציה ואז אני עשיתי רסטורציה לרסטוראטור....

פה עבודה שמשותפת לי ולורד אהרונוביץ, זו עבודה, בעצם פסל ראש של יגאל תומרקין שלקחנו, התכנו ויצקנו, ממול יש וידאו של פסל הראש עולה באש. זו גם עבודה של הרס. עבודה זו היא בהשראת סיפור, על פסל הברונזה הכי גדול של מיכאלאנג'לו של האפיפיור, יוליוס השני, שהורד על ידי ההמון מהמרפסת, נשבר הותך והפך לתותח, קראו לו "לה ג'וליה", באירוניה. אנחנו החלטנו לעשות אותו דבר לתומרקין - שבמובן מסוים נחשב ל"קיסר" בתחומו אך ללא "בנים", שימשיכו את דרכו - כפי שהיה רפי לביא.

התערוכה מורכבת מהעבודות האלו, ומהעבודה הזו, שהיא העבודה המרכזית - שהוא המפגש שלי עם עצמי, אני נלחם נגד המאסטרים ובסוף אני נלחם נגד עצמי, לוקח פלטות וכל מיני דימויים מתולדות האומנות ומצייר את עצמי. עשיתי כ-100 עבודות כאלו. כשהנושא הוא בנייה והרס. אם לא הבנתם את זה, זה משם...

אילנה רבין(תפס"ן): מאוד התרשמתי ממוטיב הקיר. כמו שאמר יוסי זרעאלי, שהוא ניתקל בשפה, זה היה הקיר שלו, והוא לא מתאושש עד היום, עכשיו הקיר שאתה מביא פה, יש לו כל מיני פנים, כולל הלוקליות סביב הסוגיה שעלתה דרך רפי לביא. מעבר לפרטיקולאריות שלך, זה מביא את השאלה מה אנחנו עושים עם הזיכרון, עם ההיסטוריה, עם הגלות וכל המפגש הזה איך מתחילים כמו קיר חלק כסוג של מסלול מתימהון ועד שהגעת לתפוס על מה מדובר?

צוקי גרביאן: לא תימהון..

אילנה רבין: כן אולי זה היה קיצוני. זה מוטיב שאנחנו משתמשים בפסיכואנליזה, שלאקאן עשה מעין משחק מילים בין אמור (Amour) לבין א-מור (amur) שזה גם קיר וגם אהבה. ואנחנו עסוקים בשאלה מהו אותו אובייקט שיחורר את הקיר הזה או יעשה איתו משהו. אחד הסיפורים שהבאת כאן מגיל חמש שריתק אותי היה על הילד הזה שלקח את הציור שלך, והשאלה על האמת בין עובדת החריטה שלך לבין מה נאמר שם. במפגש הזה בין הרגע של הציור לבין מה שנאמר, יש איזה מרחב מעניין של סובייקטיביות, שאני שומעת, כיון שאתה ממשיך להיות באיזה שהוא דיאלוג בין הציור לבין מה שאתה עושה איתו. כאילו בין הרגע של הציור לבין זה שמישהו אומר זה שלי.

תמלה מתוך הקלטה, וערכה: שרי אדלשטיין